

δὲ εἰς Μήδους ἔλθω, ἐνθάδε πειράσομαι τῷ πάππῳ, ἀγαθῶν ἱππέων κράτιστος ὢν ἱππεύς, συμμαχεῖν αὐτῷ³²⁰.

Τὴν δὲ μητέρα εἰπεῖν τὴν δὲ δικαιοσύνην, ὦ παῖ, πῶς μαθήσῃ ἐνθάδε, ἐκεῖ ὄντων σοι τῶν διδασκάλων³²¹; Καὶ τὸν Κῦρον φάναι. Ἄλλ', ὦ μητερ, ἀκριβῶς ταύτην γε οἶδα. Πῶς σὺ οἶσθα; εἰπεῖν τὴν Μανδάνην. Ὅτι, φάναι, ὁ διδασκαλός με, ὡς ἥδη ἀκριβοῦντα τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἄλλοις³²² καθίστη δικάζειν. Καὶ τοίνυν, φάναι, ἐπὶ μιᾷ δῆποτε δίκη πληγὰς ἔλαβον, ὡς οὐκ ὀρθῶς δικάσας.

Ἦν δὲ ἡ δίκη τοιάδε· Παῖς μέγας, μικρὸν ἔχων χιτῶνα, ἕτερον παῖδα μικρὸν, μέγαν ἔχοντα χιτῶνα, ἐκδύσας αὐτὸν³²³, τὸν μὲν ἑαυτοῦ ἐκείνῳ ἡμφίεσε, τὸν δὲ ἐκείνου αὐτὸς ἐνέδυ. Ἐγὼ γοῦν τούτοις δικάζων, ἔγνων βέλτιον εἶναι ἀμφοτέροις τὸν ἀρμόζοντα ἐκάτερον ἔχειν χιτῶνα. Ἐν δὲ τούτῳ με ἔπαισεν ὁ διδασκαλός λέγων, ὅτι ὁπότε μὲν κατασταθείην³²⁴ τοῦ ἀρμόττοντος κριτῆς, οὕτω δέοι³²⁵ ποιεῖν ὁπότε δὲ κρίναι δέοι, ὁποτέρου ὁ χιτῶν εἴη, τοῦτ' ἔφη σκεπτέον εἶναι³²⁵, τίς κτῆσις δικαία ἐστί· πότερα τὸν βίᾳ ἀφελόμενον ἔχειν, ἢ τὸν ποιησάμενον ἢ πριάμενον κεκτῆσθαι³²⁶. Ἐπειτα δὲ ἔφη, τὸ μὲν νόμιμον δίκαιον εἶναι· τὸ δὲ ἄνομον, βίαιον. Σὺν τῷ νόμῳ³²⁷ οὖν ἐκέλευεν ἀεὶ τὸν δικαστὴν τὴν ψῆφον τίθεσθαι. Οὕτως ἐγὼ σοι³²⁸, ἔφη, ὦ μητερ, τά γε δίκαια παντάπασιν οἶδα ἀκριβῶς· ἦν δέ τι ἄρα προσδέωμαι, ὁ πάππος με, ἔφη, οὗτος ἐπιδιδάξει.

Ἀλλ' οὐ ταυτὰ³²⁸, ἔφη, ὦ παῖ, παρά τε τῷ πάππῳ δίκαια καὶ ἐν Πέρσαις ὁμολογεῖται. Οὗτος μὲν γάρ τῶν ἐν Μήδοις πάντων³²⁹, δεσπότην ἑαυτὸν πεποιήκει· ἐν Πέρσαις δὲ τὸ ἴσον ἔχειν³³⁰ δίκαιον νομίζεται. Καὶ ὁ σὸς πρῶτος πατήρ³³¹ τεταγμένα³³² μὲν ποιεῖ, ἃ ποιεῖ, τῇ πόλει, τεταγμένα δὲ λαμβάνει· μέτρον δὲ αὐτῷ οὐχ ἡ ψυχὴ, ἀλλ' ὁ νόμος ἐστί. Ὅπως οὖν μὴ ἀπολῇ μαστιγούμενος,³³³ ἐπειδὴν οἴκοι εἴης, ἂν παρὰ τούτου μαθὼν ἤκης, ἀντὶ τοῦ βασιλικοῦ τὸ τυραννικὸν³³⁴, ἐν ᾧ ἐστί τὸ πλέον οἶεσθαι χρῆναι ἀπάντων ἔχειν³³⁵. Ἀλλ' ὅγε σὸς πατήρ, εἶπεν ὁ Κῦρος, δεινότερός ἐστιν, ὦ μητερ, διδάσκειν, μείον ἢ πλεῖον ἔχειν. Ἡ οὐχ ὀρθῶς, ἔφη, ὅτι καὶ Μήδους ἅπαντας δεδίδαχεν ἑαυτοῦ μείον ἔχειν³³⁶; Ὡστε θάρσει, ὡς³³⁷ ὁ σὸς γε πατήρ οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐτ' ἐμὲ διδάξας πλεονεκτεῖν ἀποπέμψεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ὅ,τι Κῦρος ἐποίησε λειψθεῖς ἐν Μῆδοις.

Τοιαῦτα μὲν δὴ πολλὰ ἐλάλει ὁ Κῦρος· τέλος δὲ, ἡ μὲν μήτηρ ἀπῆλθε,

320) Πλεονάζει ἀφοῦ εἶπε τῷ πάππῳ. 321) Εἰς τὸ κεφάλ. β'. εἶπεν ὅτι οἱ Πέρσαις εἶχον σχολεία, ὅπου ἐδιδάσκοντο τὴν δικαιοσύνην. 322) Συνήθως μετ' αἰτιτικῆς τὸ δικάζειν. Ἀπανίως ὅμως καὶ πρὸς δοτ. Ἀημοσθ. Αἰσχίν. 323) Ὁμοίως πλεονάζει, ἀφοῦ εἶπε παῖδα.

324) Εὐκτική διὰ τὸ ἀμφίβολον, κατ' ἑλλειψιν τοῦ ἀν. Κ. §. 403, γ'. 325) Τὸ εἶναι προσεστέθη ἀπτικῶς, ἄλλως περιττὸν, διότι τὸ σκεπτέον σημαίνει δεῖν σκέπτεσθαι.

326) Ἑλλ. δεῖ. 327) Κατὰ τὸν νόμον. 328) Αὐτὰ ταῦτα, τὰ ἴδια. 329) Ὅλων τῶν κτημάτων τῶν Μήδων. 330) Τὸ νὰ ἔχωσιν ὅλοι ἴσα. 331) Καὶ πρῶτος ὁ σὸς πατήρ. 332) Τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀρισμένα. 333) Ἑλλ. ὅρα δηλ. πρόσχευε. 334) Ἑλλ. ἔθος ἢ ἥθος. 335) Τὸ οἶεσθαι χρῆναι ἔχειν πλεον. 336) Νὰ ἦναι κατώτεροι ἐννοεῖ ἐδώ. 337) Αἰτιολ. διότι.